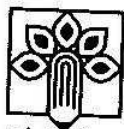

بررسی تطبیقی
تروریسم
در سیاست جنایی ایران و آمریکا

مرضیه عالی شان

سپند مینو

عنوان: بررسی تطبیقی تروریسم در سیاست جنایی ایران و آمریکا

پدیدآور: مرضیه عالی شاهی

مشخصات نشر: تهران، سپند مینو ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۱۷۷ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۹۷-۰۹-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

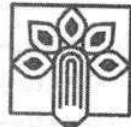
موضوع: تروریسم - قوانین و مقررات - ایران / موضوع: Terrorism — Law and
Iran — legislation / موضوع: تروریسم - قوانین و مقررات - آمریکا / موضوع: Terrorism
United States — Law and legislation — / موضوع: حقوق تطبیقی / موضوع:
Comparative law / موضوع: تروریسم - نمونه پژوهی / موضوع: Terrorism — Case
studies / موضوع: تروریسم - مطالعات تطبیقی / موضوع: Terrorism — Comparative
studies / موضوع: تروریسم - ایالات متحده - تاریخ / موضوع: Terrorism — United
States — History / موضوع: تروریسم - ایران - پیشگیری / موضوع: Terrorism —
Prevention — Iran

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ آ ب ۴ ع ۵ / ۴۳۵۱ / ۵ KM

رده بندی دیویی: ۳۴۵ / ۵۵۰۲۳۱۷

شماره کتابشناس ملی: ۴۳۸۶۳۵۸

بررسی تطبیقی تروریسم
در سیاست جنایی ایران و آمریکا

سپند مینو

مرضیه عالی شاهی

نشر: سپند مینو

ویراستار: وحید محمدی پای اندر

صفحه آرایشی: سپند مینو

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۹۷-۰۹-۶

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۱۵,۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: نسیم

فهرست

۱۰ مقدمه
۱۵ فصل اول: بررسی تروریسم و سیاست جنایی در اسناد بین‌المللی
۱۵ تروریسم از مفهوم تا قلمرو آن در اسناد بین‌المللی
۱۵ تروریسم
۲۱ انواع تعریف تروریسم
۲۱ تعریف موج تروریسم
۲۲ تعریف صریح تروریسم
۲۳ عناصر مفهومی تروریسم
۲۳ الف) انگیزه:
۲۴ ب) تکرار
۲۴ ج) قصد
۲۵ د) عاملان
۲۵ ه) تأثیر
۲۶ گونه‌های تروریسم
۲۶ انواع تروریسم از نظر هدف
۲۸ انواع تروریسم از نظر عامل
۳۰ مبارزه با تروریسم
۳۳ عوامل گسترش تروریسم
۳۵ دلایل موفقیت
۳۵ اعمالی که می‌توان تروریسم را از غیر آن بازشناخت
۳۷ اقدامات نظامی دولت‌ها در نبرد با تروریسم
۴۰ ویژگی‌ها و ماهیت تروریسم
۴۳ تروریسم در عصر سنتی
۴۴ پیشینه موضوع تروریسم و انواع آن
۴۶ تروریسم سایبری
۴۹ تروریسم هسته‌ای

۵۱	تروریسم هسته‌ای و راه‌کارهای مقابله با آن
۵۲	جرم تروریستی به معنای اخص و تمایز آن از نهضت‌های رهایی‌بخش
۵۳	سیاست جنایی تروریسم از مفهوم تا قلمرو آن در اسناد بین‌المللی
۵۳	مفهوم «سیاست جنایی»
۵۵	معنای جنایت
۵۶	معنای سیاست جنایی
۵۹	تحولات مفهوم سیاست جنایی
۵۹	مفهوم مضیق سیاست جنایی
۶۱	مفهوم موسع سیاست جنایی
۶۲	تاریخچه سیاست جنایی
۶۷	ارواح سیاست جنایی و گستره آن
۶۸	سیاست جنایی تقنینی
۶۹	سیاست جنایی قضایی
۷۱	سیاست جنایی اجرایی
۷۲	سیاست جنایی بازرگانی
۷۵	اصطلاح «سیاست جنایی و بازرگانی»
۷۶	قلمرو سیاست جنایی در حقوق کیفری و اسناد بین‌المللی
۷۷	قلمرو سیاست جنایی در اسناد بین‌المللی
۸۱	انواع سیاست جنایی در اسناد بین‌المللی
۸۱	۱) سیاست جنایی تقنینی بین‌المللی
۸۴	سیاست جنایی قضایی بین‌المللی
۸۴	اسناد بین‌المللی و سیاست جنایی آن‌ها در حوزه مبارزه با تروریسم
۸۵	اسناد حقوقی منطقه‌ای و بین‌المللی مقابله با تروریسم
۸۵	محتوای معاهدات منطقه‌ای
۹۱	اسناد حقوقی بین‌المللی
۱۰۱	نگاهی به قطعنامه شماره ۱۳۷۳ شورای امنیت
۱۰۳	تلاش‌های مجمع عمومی درباره تروریسم
۱۰۷	تحلیلی بر راه‌کارهای سیاسی حقوقی مقابله با تروریسم بین‌المللی
۱۰۹	فصل دوم: رویکردهای تروریسم در سیاست جنایی ایران و آمریکا
۱۰۹	بازدارندگی کتشی تروریسم در ایران
۱۱۰	معاهدات دو یا چندجانبه
۱۱۱	الف: موافقت‌نامه ایران و قزاقستان

۱۱۱	ب: موافقت‌نامه ایران و عربستان سعودی
۱۱۱	ج: موافقت‌نامه ایران و ایتالیا
۱۱۲	همکاری‌های بین‌المللی
۱۱۳	ضبط گفت‌و شنود و کنترل نامه‌ها
۱۱۳	بازرسی ورود و خروج
۱۱۴	گردآوری اطلاعات
۱۱۶	بازدارندگی کنشی تروریسم در آمریکا
۱۱۶	کنوانسیون‌ها و پروتکل‌ها
۱۱۷	قانون میهن‌پرستی
۱۱۸	قانون اصلی قانون میهن‌پرستی آمریکا
۱۲۰	پیش‌گیری واکنشی تروریسم در ایران
۱۲۰	قوانین شکن
۱۲۴	قوانین باهوی
۱۲۴	مبارزه
۱۲۶	فساد فی‌الارض
۱۲۶	بغی
۱۲۷	قیام مسلحانه برابر حکومت اسلامی
۱۲۸	پیش‌گیری واکنشی تروریسم در آمریکا
۱۲۸	قانون دشمنان خارجی ۱۷۹۸
۱۲۸	قانون اغتشاش ۱۷۹۸
۱۲۸	قانون جاسوسی ۱۹۱۷
۱۲۸	قانون اغتشاش ۱۹۱۸
۱۲۹	قانون اختیارات اقتصادی اضطراری بین‌المللی ۱۹۷۷
۱۲۹	قانون اضطراری ملی ۱۹۷۶
۱۲۹	قانون کمک‌های خارجی ۱۹۸۵
۱۳۰	قانون امنیت بین‌المللی و توسعه همکاری ۱۹۸۵
۱۳۰	قانون ضد تروریستی عام ۱۹۹۵
۱۳۱	قانون نیروهای اورژانسی بهداشتی در ایالت‌های نمونه ۲۰۰۱
۱۳۱	تأسیس وزارت امنیت کشور ۲۰۰۱
۱۳۱	تأسیس سازمان امنیت حمل و نقل ۲۰۱۱
۱۳۲	قانون مجازات با تروریسم و مجازات مؤثر مرگ ۱۹۹۳
۱۳۲	قانون گسترش تحریم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران ۲۰۰۹
۱۳۳	قانون مقابله با نفوذ ایران در آمریکای لاتین ۲۰۱۲

۱۳۳	تأسیس مراکز ائتلافی محلی و ایالتی ۲۰۰۴
۱۳۴	قانون تنفیذ دفاعی «جان وارنر» ۲۰۰۷
۱۳۴	قانون تنفیذ دفاع ملی ۲۰۱۱
۱۳۴	طرح به‌کارگیری استراتژیک ۲۰۱۱
۱۳۵	برنامه جامع مقابله با تروریسم ۲۰۱۱
۱۳۵	تجهیزات جاسوسی از خانه
۱۳۶	رویکردهای تروریسم در ایران
۱۳۶	تروریسم داخلی ایران
۱۴۰	تروریسم خارجی ایران
۱۴۲	عاریه و تروریسم در حقوق کیفری ایران
۱۴۵	در بردهای آمریکا نسبت به تروریسم
۱۴۵	تروریسم داخلی آمریکا
۱۴۹	آمریکا در مسیر تروریسم
۱۵۴	مهم‌ترین اهداف آمریکا و محدودتاش از گسترش ایران‌هراسی
۱۵۵	تحركات ایالات متحده آمریکا در بخش ایران‌هراسی
۱۵۵	صدور قطعنامه هم‌رسان شماره ۱۶۵
۱۵۵	قطعنامه شماره ۲۵۶
۱۵۷	قطعنامه ۵۴۸
۱۵۸	قطعنامه شماره ۵۶۰
۱۵۹	حرف آخر
۱۶۶	منابع

مقدمه

با وجودی که تروریسم پدیده نوظهوری نیست و تاریخ مملو از اقدامات تروریستی بوده و تاکنون امنیت و حیات بی‌گناهان بی‌شماری توسط تروریست‌ها سلب یا تهدید شده است اما تنها چند دهه است که با توجه به گستردگی و ویژگی‌هایی که پیدا کرد تروریسم پیدا کرده به یکی از مباحث بحث برانگیز بین‌المللی، منطقه‌ای و داخلی، تبدیل شده است. به رغم این‌که امروزه همه کشورها یک صدا تروریسم را محکوم می‌کنند، متأسفانه بحث تروریسم بیشتر جنبه سیاسی به خود گرفته است تا جنبه حقوقی. مهم‌ترین ابزاری که یک سیاست‌جنایی می‌تواند در اختیار داشته باشد قانون است. با توجه به این‌که این کتاب به بررسی سیاست جنایی تروریسم در قوانین ایران و آمریکا می‌پردازد؛ سیاست جنایی تقنینی جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با تروریسم تاکنون منفعلانه بوده و قانون‌گذار اقدام به جرم‌انگاری این پدیده مجرمانه نکرده است.

در حقوق کیفری ایران، عنوان مجرمانه‌ی مستقلی برای «تروریسم» پیش‌بینی نشده است. در واقع این مهم با توجه به «قانون مجازات اسلامی» با جرم «محاربه و فساد فی‌الارض» جرم‌انگاری شده است که از مهم‌ترین جرایم علیه امنیت جامعه محسوب می‌شوند و با واکنش کیفری شدیدی نیز در دین اسلام همراه است. در طول تاریخ ایران خصوصاً بعد از انقلاب اسلامی که بسیار مورد هدف اقدامات

تروریستی بوده است، قانون‌گذاران هیچ‌گاه در قوانین ایران با این پدیده شوم برخورد جرم‌انگارانه‌ی مستقلی به‌عمل نیاورده‌اند. با توجه به این‌که در حال حاضر سیزده سند بین‌المللی در مورد مبارزه با تروریسم به تصویب رسیده است، ایران فقط به شش سند از این اسناد ملحق شده است. چهار سند قبل از انقلاب و دو سند بعد از انقلاب. از طرفی رویکرد آمریکا در برابر تروریسم، یک حرکت تبلیغاتی و توجیهی است. آمریکا با بزرگ‌نمایی یک رویداد داخلی یا بهره‌گیری از یک طرح برنامه‌ریزی شده، در صدد سوی استفاده و نیل به اهداف پنهانی خویش است که در این کتاب به‌طور مفصل به آن‌ها می‌پردازیم.

یکی از مهم‌ترین مشکلات امروزه جهان که در سطوح مختلف جوامع بشری و افکار عمومی مردم جهان حساسیت و زه‌ای پیدا کرده است شامل گستره حقوق و آزادی‌های اساسی بشر و نقض آن است. آزادی مانند سرکوب سیاسی تبعیض‌های اجتماعی، عدم رواداری و تحمل در برخورد با اقلیت‌ها (مذهبی، نژادی و...)، به حاشیه راندن هرگونه صدای مخالف و... است که خود یکی از موجبات اساسی شکل‌گیری و گسترش خشونت و اقدامات تروریستی است. بر عین حال ابراز خشونت باعث نقض حقوق بشر و آزادی‌های شهروندان است. به عبارت دقیق‌تر مقابله با جرایم تروریستی بایستی به‌صورت سامانه‌مند و مداوم صورت گیرد و مستلزم اتخاذ تدابیر نسبتاً جدید در مقایسه با سایر جرایم است.^۱ مبارزه با تروریسم

۱ - مستقیمی. بهرام، قادری کنکاوی. روح‌الله، ۱۳۹۰. نقض حقوق بشر و گسترش تروریسم. شماره ۱.

در جامعه جهانی، تدبیری بین‌المللی می‌طلبد. در این راستا اقدامات مؤثر تابعان حقوق بین‌الملل در تقابل با تروریسم موسوم بر «ضمانت‌های مشترک» پدیدار گشته و به‌نظر می‌رسد تحرکات منسجم‌تری نسبت به قبل در راه مبارزه با پدیده تروریسم شکل گرفته است. این قاعده همگام با همکاری‌های مستمر بین‌المللی نتیجه بخش است اگر چه این حرکت لازم در سطح بین‌المللی تلقی شده است اما کافی به‌نظر نمی‌رسد و بایستی قاعده اقدام در این خصوص تا مرحله نهایی که همانا حذف تروریسم از صحنه بین‌المللی است انجام پذیرد.^۱

با این‌که ضرورت ایران از دهه شصت شمسی تاکنون اماج حملات تروریستی بسیاری بوده و بسیار از شرonda، مدیران ارشد نظام، اماکن و... خود را از دست داده است^۲ اما در زمینه پیش‌گیری از آن هنوز نتوانسته است راه‌کار جامعی ارائه کند. در نظام حقوقی ایران سازوکارها مبارزه موفق با تروریسم کارآمد و به‌روز نیست هر چند محاربه به‌عنوان مصداقی از عملیات تروریستی مورد حکم قانون‌گذار قرار گرفته است. از آن‌جا که تروریسم مسری با محاربه قلمداد می‌شود باید به این نکته نیز توجه کرد که این دو عمل نقاط افتراق بسیاری دارند. صلاحیت رسیدگی به این مورد برعهده دادگاه انقلاب که نوعی دادگاه اختصاصی است سپرده

۱ - طیبی، سبحان، شکرپیگی، علیزاده، ۱۳۹۰. مبارزه با تروریسم تدبیری بین‌المللی راهبردی جهانی. فصلنامه علمی ترویجی مطالعات بین‌المللی پلیس. شماره ۶.

۲ - اسماعیلی، مهدی ۱۳۸۸. پیش‌گیری از تروریسم در ایران. فصلنامه مطالعات پیش‌گیری از جرم. شماره ۱۴.

شده است. تنوع و پیچیدگی اعمال تروریستی، سازمان یافتگی و فراملی شدن آن ضرورت بازنگری و جرم‌انگاری تروریسم را آشکار می‌سازد و مقنن باید با درک این مهم قوانین کارآمد در این زمینه تصویب کند. از آنجا که نظام کیفری ایران متأثر از احکام اسلامی است جرم‌انگاری در حوضه اساسی ارزش‌های دین به معنای بیان اعلام و قانون‌گذاری کیفری درباره جرایم و مجازات‌های شرعی خواهد بود. در حقوق کیفری ایران عنوان مجرمانه مستقلی برای تروریسم پیش‌بینی نشده است. در ضمن ایران در زمینه استرداد مرتکبان به جرایم تروریستی از اسناد سبزه‌گانه بین‌المللی تبعیت کرده است.^۱

از طرف دیگر در بنش عمومی شهروندان آمریکایی تا قبل از حملات یازده سپتامبر این‌گونه تعریف شده بود که تروریسم پدیده‌ای مبهم و نادر در این کشور است. ولی حقیقت آن است که از ترس پیش به‌ویژه بعد از جنگ جهانی دوم، آمریکا به میزان قابل توجهی حضور گروه‌های تروریستی داخلی و خارجی و حملات آن‌ها را تجربه کرده است. این یک اشتباه استریختی است که تروریسم را به‌عنوان پدیده‌ای جدید بعد از حملات یازده سپتامبر در تاریخ این کشور ملاحظه نماییم.^۲ دولت آمریکا در مبارزه با تروریسم جهت ایجاد نظام بین‌الملل

۱ - حبیب‌زاده، محمدجعفر، حکیمی‌ها، سعید، ۱۳۸۶. ضرورت جرم‌انگاری تروریسم در حقوق کیفری ایران. مجله «مدرس علوم انسانی» تابستان ۱۳۸۶. شماره ۵۱ علمی- پژوهشی ص ۴۷ تا ۷۳.

۲ - متقی، ابراهیم؛ رهنوری، حمید، ۱۳۷۸. بررسی و تحلیل گروه‌های تروریستی داخلی و خارجی در آمریکا قبل و بعد از یازده سپتامبر. سامانه نشر مجلات علمی دانشگاه تهران. شماره ۲. دوره ۲۸.

به‌ویژه در خاورمیانه بعد از حادثه یازده سپتامبر، توانست با تأکید و تکیه بر یک‌جانبه‌گرایی در سیاست خارجی و با استفاده از منافع قدرت نرم و راهبرد نظامی پیش‌دستانه و اقدامات پیش‌گیرانه، موفقیت‌هایی را در زمینه مبارزه با تروریسم در خاورمیانه به‌دست آورد. با این حال اقدامات یک‌جانبه‌گرایانه آمریکا در مبارزه با تروریسم مشکلات بین‌المللی را افزایش داد. در این میان ایالات متحده آمریکا به‌عنوان قدرتمندترین کشور جهان نه تنها از جانب تروریسم احساس خطر می‌کند بلکه با محور قرار دادن این مشکل بین‌المللی، به سیاست خارجی خود شکل و ماهیت جدیدی داده و پیشوایی مبارزه با تروریسم در سطح بین‌الملل را بر عهده گرفته است.^۱

www.ketab.ir

۱ - امینی، واحد، ۱۳۹۰، استراتژی و سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا بر ضد تروریسم در خاورمیانه و تأثیر آن بر امنیت نظام بین‌الملل از ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۲. فصلنامه مطالعات منطقه‌ای. سال دوازدهم و سیزدهم - شماره ۴ - ۱.